

ANTALYA HALKEVİ DERGİSİ**Aksu-Köy Enstitüsü ve Öğitmenlerimiz**

YAZAN : Cemal Gültekin

Bu yıl Türkiyenin on dört yerinde açılmış olan Köy Enstitülerinden biri de Aksu'da açılmıştır. Nisan ayı içinde Eskişehir Hamidiye köy enstitüsünden gelen talebe ve öğretmenler tarafından Aksu ilkokul binasının yanına ve Murtuna harabelerinin olduğu yere sekiz pavilyon yapılmış, ayrıca vilâyet hususî bütçesinden yapılan yardımla da Aksu okulunun noksan kalan inşaatı da ikmal edilerek büyük bir bina elde edilmiştir.

Bu işlerin ikmali için umumî bütçeden şimdiye kadar 15000 lira harcanmıştır. Böylece Aksu nahiyemiz köylümüzün kalkınması için büyük bir kültür merkezi halini almağa başlamıştır.

1940 malî yılında da Murtuna harabelerinin üstündeki arazi üzerinde 44 parçadan ibaret asıl köy enstitüsü binalarının olanca güzelliğiyle kurulmuş olduğunu göreceğiz. O zaman Aksu bütün Antalya vilâyetinin dikkat gözünü çeken parlak şirin bir kültür villası halini almış olacaktır.

Aksu Köy Enstitüsü teşkilât itibariyle iki kısımdan ibarettir:

Biri Öğitmen kursu, diğeri de köy Enstitüsüdür.

Öğitmen kursuna köylerde bulunan askerliğini bitirmiş er, onbaşı ve çavuşlar alınmaktadır. Bunlar 6 ay devam eden Ziraat ve Kültür derslerini bütün tatbikiyle gördükten sonra yine kendi köyelerine gönderilmekte ve orada tahsil çağında bulunan çocukları okutmakta

oldukları gibi köyün ziraat işlerinde de köylüye amelî bir şekilde rehber olmaktadır.

Şimdilik bizim Aksudaki Öğitmen kursunda 83 öğretmen namzedi vardır. Bu öğretmenler için bir müdür bir öğretmen şefi, 12 de öğretmen vardır. Bu öğretmenlerin yemek, yatmak, elbise ve harçlık gibi bütün masrafları Devlet bütçesinden verilmektedir. Kursu bitirdikten sonra da her öğretmen kendi köyüne gönderilecek ve ayda on lira ücret alacaktır.

Köy Enstitüsüne gelince:

Bu okula köy ilkokullarının beşinci sınıflarını bitirmiş olan kız ve erkek köy çocukları alınmakta beş yıllık bir tahsil verdikten sonra köylere öğretmen olarak gönderilmektedir. Vilâyetimizden bu yıl 30 kız 30 erkek talebe bu okula alınacaktır.

Enstitüde köy çocukları köylerimizin fizyonomisine ve köy hayatının icaplarına göre teknik bir şekilde yetiştirilmektedir.

Şurası katiyetle anlaşılmıştır ki vilâyet bütçelerinin bugünkü durumları ile bütün köylerimize öğretmen vermek imkânı olmadığı gibi köy hayatının icaplarına göre yetişmiş ve köyün ziraat işleriyle kültür kalkınmasında tam ve hakikî elemanlarımız yoktur. İşte bu elemanları reel bir şekilde hazırlayacak olan köy Enstitüleridir. İşte Cumhuriyet devrinin Cumhuriyet Türkiyesinin hakikî bir zaferi daha!...

BARBAROS ANTALYA'DA (*)

Y A Z A N

Süleyman Fikri Erten
Muze Direktörü

1462 yılında ve ikinci Mehmet zamanında Cenevizli (Gateloziyo) namındaki aile elinde bulunan Midilli adası fethedildikten sonra adaya 200 yeniçeri ile biraz sipahi bırakılmış ve bunlardan başka adada Müslüman bulunmadığından kendilerine yerli Hıristiyan kızlarla evlenmesine de müsaade edilmişti.

Adada bulunan muhafızlar arasında Selâniğe tâbi (Vardar) yeniçerilerinden Yakup adında bir sipahi de vardı. Yakup dahi yerli rumlardan (Kotelina) isminde bir kız ile evlenmiş ve bundan İshak, Oruç, Hızır ve İlyas adlarında dört oğlu dünyaya gelmişti.

İshak adada ticaretle meşgul idi. Oruç ve Hızır denizciliğe heves ederek birer gemi ile ticarete başlamışlardı.

Hızır; Şıra, Selânik, Eğribuza, Oruç ise Mısır, İskenderiye ve Trablusşam sahillerine doğru gidip geliyorlardı.

Bu seferlerden birisinde idi ki Oruç reis kardeşi İlyasla Trablusşamdan dönüşünde Rodos şavalyaları tarafından takip edildi ve mücadele sonucunda İlyas şehit ve Oruç esir edildi. Bu esarette Rodosa götürülen Oruç reisin ayaklarına iki demir vurulmuş ve hendek kazdırılmak suretiyle işkenceler yapılmakta idi.

Orucun işbu esareti sırasında ikinci Bayezidin oğlu (Korkut) Antalya valiliğinde bulunuyordu. Korkut, arasıra Rodosa adam göndererek orada bulunan islâm esirlerinden bir miktarını satın alıp esaretten kurtarmakta idi. Yine bir

gün Korkut, kapucu başına para verip kırk kadar Müslüman esirlerini satın almak üzere Rodosa gönderdi. Esirleri Antalya civarında teslim edilmek üzere pazarlık da yapıldı.

Şavalyalar üç gali donatarak esirleri hamilen yola çıkardılar. Tesadüfi olarak Oruçreis dahi bu gemilerden birisinde kürekçi bulunuyordu. Esirleri hâmil iki gemi Bodrum cihetine doğru gitmişti. Orucun bulunduğu gemi ise Antalya civarında bir burun altında demir atarak esirleri karaya boşalttı. Bu sırada âni olarak hava bozdu, gemi çalkanmaya başladı. O gece Oruçreis, herkesin yorgun bir halde uyumasından istifade ederek ayağında bulunan demirin birisini kes neğe muvaffak oldu. İkinci ayağındaki demiri ise daha evvel kimsenin haberi olmaksızın kesmişti. Oruç yüzmekteki maharetine güvenerek dalgaların şiddetine rağmen kendisini denize attı. v. yüze yüze sahile çıktı.

Oruç ayağını karaya basınca yüzünü gözünü yere secdei şükrana kapadı ve sahile yakın bir tepe üzerinde bulunan bir Türk köyüne kadar çıktı. İlk tesadüf ettiği eve misafir oldu ki burası dul bir kadının evi idi. Bundan haberdar olan köylüler yanına gelerek esaretten kurtulduğunu tebrik ve don, gömlek, kaftan, başına tülbent, ayağına pabuç eline de bir nice akça harçlık vermek suretiyle Türklere mahsus olan misafirperverliğini gösterdiler. Ertesi gün Oruç

(*) Bu kısma ait yazılar makalenin en son kısmındadır.

reis köyden hareketle Antalyaya geldi.

Oruç reis, Antalya ile Mısır arasında çalışan Antalyalı Ali reisin büyük yelken gemisinde yelkenci olarak çalışmaya başladı ve bu gemi ile İskenderiyeye gitti. Bu sırada Portekizliler, Ümit burundan geçerek Hint denizine saldırmış ve seyrüsefer edip islâm gemilerine bir belâ kesilmiş idi. Portekizlilere set çekmek ve Hint denizine sevkedilmek üzere büyük bir donanma tedarikine karar veren Mısır hükümdarı (Kısogori) Adana havalisinden gemiler için kereste nakletmek fikrile Oruçreis'in bulunduğu kadirga dahil olduğu halde beş gemi göndermişti. Bundan haberdar olan Rodoslular hemen bir filo hazırlıyarak bunlara karşı sevkettiler ve birdenbire Ayas körfezinde bulunan Mısır gemilerine hücum ettiler. Müdafaa imkânını görmeyen Reisler gemilerini yakarak sahile çekildiler. Oruçreis de aynı surette hareket etti. Meyus Oruçreis tekrar Antalyada bulunan Korkudun yanına avdet etti.

ORUCUN KORSANLIĞI

916 hicrî senesinin lâtif bir bahar sabahı idi. Antalya körfezinde bulunan gemiler beyaz marti vaziyetinde hafif hafif sallanıyorlardı. Korkudun karşısına çıkan Oruçreis, biraderi ile yaptığı deniz ticaretinden bahsile şuvalyelerine ne suretle esir düştüğünü ve orada çektiği meşakkatleri anlatırken asabiyetle yumruğunu Rodos istikametinde salladıktan sonra "Ah Sultanım! Esaretimde ba-

na yaptıkları hakareti, bendelerinden esirgemiyerek lütuf buyuracağınız Antalyanın o güzel gemi ve dilaverleriyle bile iade edeceğim., diyordu.

Rodos şuvalyelerini Türk gemilerine ve Türk ticaretine ne kadar zarar verdiğini kendi tecrübeleriyle bilen Korkut, bu kahramanca sözlere karşı pencereye bakarak küçük tepe şeklinde yükselen rahat veya Issız adasını göstererek -İşte Harunu Reşidin üssül harekesi, biraz cenubundaki (Faselis - Tekirova) yı görüyorsunuz? Bir zamanlar burası Lisyannın en meşhur korsan mahalli, (Side - eski Antalya), (Korakziyom - Alâiye) korsanlarının menakibi de hiç unutulmaz.

Biz de bu menakibi yaşatalım, o kahraman devirlerini ihya edelim, bu sahilde eskidenberi yaşayan Türk ahfadı olduğumuzu gösterelim.

Tarih bu memleket için iftihar edilecek pek çok sahifelerle doludur. O parlak sahifelere biz dahi birkaç yaprak ilâve edeceğimizi ümit ederim. "Yarın istediğin gemiyi ve bağendiğin Antalya gençlerini ayır, Türk celâdetini açıklarda dalgaların beyaz köpükleri üstünde sallayacağınız palaların dehşet veren parıltıyla batının korkak insanlarına göstermelisiniz., diyordu.

Onbeş gün sonra Korkudun ellerini öpen Oruç reis hayır duasını rica ediyor. Korkut, Orucun omuzunu okşıyarak Antalya gemicileriyle korsanlığa atılan bu ilk adım, memleket ve memleket halkı için ebedî unutulmaz bir şanüşeref

olacağını söyler ve daimî muvaffakiyetlerini temenni ederek kendisini uğurlar.

Genç korsanlarla Oruçreis Alireisin onsekiz oturak gemisiyle alkışlar arasında Antalyadan ayrıldı. (5)

Oruçreis Rodos açıklarında ilk tesadüf ettiği Rodos gemilerinden birkaçını tahrip ve iğtinam eyliyerek ilk muvaffakiyet alâmeti olmak üzere ganaimi Antalyaya Korkuda göndermiştir. Ve az zaman içinde Oruçreis her tarafa dehşet salmıya başladı. Oruç yalnız bu civarlarda gezmeyip Avrupa sahillerine dahi sefer etmiye başladı ve evvelâ beş gemi ile İtalya yarımadasını cenubuşarki sahili olan "Apolya,, sularına yol verdi. Buralardan altı gemi zaptiyle Midilliye döndü.

Bu sırada tebeddülü saltanat vuku bularak Selimin galebesi üzerine Korkut Manisadan Antalya cihetine firar etmişti.

Bostancıbaşı İskender paşa nam zalim kaptanın tezviratı üzerine Korkuda mensup olmasından dolayı Selimin gaddar pençesine uğramaktan çekinen Oruçreis 1515 de mahzun olarak iki parça çektiri ile Mısır sahillerine hareket etmiye mecbur kalmış ve kışı Mısırdaki geçirmiştir.

İlk yaz gelince Oruç tekrar denize açıldı, Cerbe adasına vardı ki burası Türk levendlerinin karargâhı idi. Bilâhère kardeşi Hızır dahi buraya geldi. Ve kardeşi Oruç ile buluştu. Bu suretle iki kardeş beraber olarak korsanlık yapmıya karar verdiler.

Burada Tarihiâli âtideki beyitleri yazmaktadır.

İki karındaş ve iki nerreşir

İki pelenk efken ve iki delir.

Devleti kadrile gelüp bir yere

Saldılar âvâze bahru bere.

Biribirine arkalanıp iki mert

Düştü aduv semtine enduhu dert.

İki kardeş Hızır iki ve Oruç üç kalaya ile garba doğru denize açılarak korsanlığa başladılar. Kumanda ve emirler, tecrübesi fazla olan Oruç reiste idi. Leventler Oruç reise (BABA ORUÇ) derlerdi.

Bu unvan frenklerin ağzında (BARBAROS) a tahavvül etmiştir.

İki kardeş Tunusa vardılar. Tunusun (HALKULVAD) Nam kalasın da yerleştiler, burada gemiler inşa ettiler. ve 1513 senesinde yine denize açılarak İtalya sahillerinden bir çok ganaimle döndüler.

1514 te tekrar üç gemi ile İspanyaya hareket ettiler. Afrikanın şimal sahillerinde ve İspanyollar elinde bulunan (Bocaya) Gittiler. Bu havalide 11 İspanyol gemilerile harbe tutuştular. Ve kısmen düşman gemilerini zaptetmiş iseler diğerleri Bocaya kaçtıklarından iki kardeş bunları takip ile Bocaya kalasına vararak karada ve kalenin dibinde harbe tutuşmuşlardı. Fakat kaleden atılan bir mermi Orucun sol koluna isabetle kolunu parçaladı ve kol dirsekten kesildi.

İki kardeş Bocayadan tekrar denize açıldılar ve Endülüs sahillerinde iç ay gezdiler. Bilâhère Mayorka ve Korsikaya vardılar, Buralarda külli garainle

(5) 16 - 24 Oturak çektirmelere Kalite, bundan daha büyük olanlara KADIRGA namı verilir. 18 oturaktan küçük olanlara Birkende. 10 - 17 oturaklara Firkata derler. Kadırga da bir reis, dümenci, Yelkenci, Kalafatçı, Marangoz dahil olmak üzere 35 nefer gemici bulunurdu.

Tunusa avdet ettiler.

1515 yılında Baba Oruç ile kardaşı Hızır reisin şöhreti bütün Türk korsanları arasında duyulmuştu. Bu sene Barbaros kardaşları maiyetlerin de yedi adedi doğrudan doğruya kendilerine, diğerleri levendlere âit olmak üzere on dört kıt'a çektiri ile denize açıldılar ve bir çok ganaimle Tunusa avdet ettiler.

Burada Oruç Kurt oğlu Musluhiddin reis ve sair Türk korsanları birleşerek osmanlı siyasetinde Türklük namına sadakat göstererek seferlerinin muvaffakiyetine dair hürmetlerini bildirmek üzere hediyelerle Muhiddin reisi bir arıza ile İstanbula gönderdiler. Sultan Selim nişanei takdiri olmak üzere kendilerine iki kadirga ve iki hilat gönderdi.

Bundan sonra da Oruç reis kardaşlarının bir çok muvaffakiyetli akınlarını görüyoruz.

Oruç reis Cezayirde yerleşmişti. Bu sırada idi ki Birinci Selim Mısır seferini açtı. Fakat Orucun Cezayirdeki mevki pek düşkün vaziyete düştü. Çünkü İspanyol donanmasına mukavemet etmekle beraber Şarılken ile ittifak eden ve o kıt'anın her tarafından akup gelen Arap kabilelerine karşı koymak lâzım geliyordu. Halbuki gemilerinin bir kısmı Selimin yardımına Mısıra doğru gitmişti. (6)

İspanyollar 40 Kadirga ve 140 parça gemilere 15000 İspanyol askerile Cezayire hücum etmişse de Orucun şeciane mukabelesile ancak 1000 kişi kurtulabilmişti. (7) Pek çok muharebelerden sonra 1518 senesinde İspanyollarla edilen ve yedi ay devam eden muharebe neticesinde (Telmesan) kalesini müdafaa eden Oruç reisin dışarıya doğru

yaptığı bir hücum esnasında kendisinin şehit düştüğünü görüyoruz.

Artık bundan sonraki deniz vekayii kardaşı Hızır reise aittir.

Hızır reis (BARBAROS HAYRETİN PAŞA) unvanile daha 28 sene şanlı bir surette denizcilikte bulunduktan sonra 4 Temmuz 1546 da İstanbul da vefat ile Beşiktaşta yaptırdığı medresesi kurbunda defnedilmiştir. Türk denizciliğinin en şanlı sahifelerini teşkil eden Barbarosun ilk feyzini Antalyadan alış ve maiyetini teşkil eden meçhul kahramanların ilk defa Antalyanın dilâverlerinden oluşu Antalya için bir şeref hâlesi olarak daima yaşayacaktır.

- (6) Sultan Selimin Mısır fethi münasebetile tarihi âlide âtideki hikâyeyi okuyoruz. Sultan Selim Şam tarikile Mısıra giderken Şamda yatan Muhiddin Arabinin türbesinde ilmi cifirde mahir ve bu ilme vakıf bir zatın bulunduğunu işitmişti. Selim ziyaretine giderek onunla musahabet etti. Bir gün Selim Mısır feth edip edemeyeceğini sormuş. Mezkûr Aziz derki Sizin Mısır feth edeceğiniz kuranla sabittir. hiç durma Mısıra doğru yürü., Selim bu söze taaccüp ederek nasıl sabit olduğunu sormuş. Aziz Kur'anın (Velekad ke-tabne fizeburi mimbaddizikri ennel arda yerisüha min ibadiyessalihun,,) Âyetile sabittir. Çünkü burada (ARZ) kelimesi lâmi tarif ile gelmiştir ki Mısır murattır. Âyetin başında (Velekat) lâfzı ebcet hesabı ile 140 eder, (Selim) Kelimesi de 140 dır ki size işaretir. Âyetteki (Zikr) kelimesi dahi 920 eder. Bu sene 920 dir. Binaenaleyh 920 de Selim Mısır feth edeceğine dair bir işaretir. "deye cevap vermiş ve böylece Selimin son derece memnuniyetini celbetmiştir. Bunun üzerine Selim tekrar sorar. " Benim zamanı saltanatım kaç sene sürecektir ?, Bu kere arifi dâna bu hususu saklamak için kaçamak yollarına gitmiş isede Selimin pek çok ısrarı üzerine sekiz yıldan ziyade ve dokuzdan az olacağını ve bu müddet içinde pekçok fütihat yapacağını bildirdi. Selim, hasretle bir ah çekmişti. "Ya oğlum Süleyman için ne dersin?,, demesi üzerine ârif bir buçuk karından ziyade saltanat süreceğini ifade etmesine Selim "Keşke anın ömrü bende olsaydı Süleymanlık ederdim,, diye teessüf etmiştir.

- (7) İngiliz Akdeniz kurtları eseri.

Istanbul Şehir tiyatrosu Antalya'da

Dr. Burharetin Onat

Geçen ay Antalyamız, zevkini çok seyrek tattığı edebî bir hâdisenin ancak beş gün süren kısa fakat verimli ve feyizli saatlerini yaşadı. Her sene avutucu bir haber gibi ağızdan ağıza dolaşıp parlaması ile sönmesi bir olan (geliyorlarmış) şayiası bu sene şüphe götürmeyen gerçeklikle tahakkuk etmiş bulunuyordu. Çünkü bu müjdeyi veren her hangi bir ağız değil, memleketin kültür hayatı ile çok yakından alâkadar olan parti Genel Sekreterliği, bu emsalsiz irfan ocağının nuru ile yurdun her köşesini aydınlatmak için harekete geçmiş ve İstanbul Şehir Tiyatrosunun uğrayacağı memleketler arasında Antalyanın da bulunduğunu Antalya Halkevine bildirmişti.

Halkevi temsil kolunun zayıf ve çelimsiz teşekkülü ile ara sıra verdiği temsillere halkın gösterdiği rağbet, memlekette sahne hayatına karşı uyanan alâkanın inkâr kabul etmiyen bir delili idi.

Fakat bu alâkanın ihtiyaç, hatta iştihak derecesini bulan şiddetini anlamak için bu sanatkârların geleceği haberinin halk üzerinde uyandırdığı sevinci görmek lâzımdı. Tarlasında uğraşan çiftçi, yazıhanesinde oturan tüccar, broşunda çalışan memur, kürsüsünde ders veren öğretmen, imtihana hazırlanan talebe, daha ne bileyim az çok okumuş her fert bu haberin estiği havanın sevinci içinde günlerce çalkandı durdu.

Sanatkâriarı getiren vapurun akşam üstü limana demirlemesinden iki

saat sonra halkevinin yeni sahnesi görülmeye gidildiği zaman halkın kafil kafil bilet almağa geldikleri görülüyordu. İlk temsilin verildiği akşam o tehalük, tehacüm derecesini buldu. Ve bir iki saat içinde bütün yerler satıldı.

Onların gelişleri, Antalya için hakikatan edebî bir hâdise idi. Yalnız şahıslarında, sanatlarının şahikasına erişmiş değerli birer sanatkâr olmaları itibariyle değil, onlar, Türk camiasında sahne hayatının birer kahramanı olmakla da içtimaî heyetimiz arasında mühim bir mevkiin sahibi idiler.

Bizde, karagöz ve orta oyunu gibi sahne mefhumunun çerçevesi içine girmiyen teşekküller hariç bırakılırsa, sahne hayatının başlaması (60) sene evvelisine kadar uzanır. Güllü Agop isminde bir Ermeni vatandaş 1872 de tesis ettiği bir kumpanya ile İstanbul'da ilk tiyatroyu vucude getirmiştir.

Şayanı hayret bir azim ve bugün için bile örnek tutulmağa değer bir intizamla çalışan bu teşekkül, daha ziyade garp eserlerinin tercümesini sahneye koyuyordu. Arada telif edilmiş Türkçe eserler de vardı. Fakat bunlar mühim bir yekûn tutmadığı gibi garp eserleri derecesinde de kuvvetli değildi. Yalnız bunların repertuvarları arasında Vefik paşanın Mol-yerden adapte ettiği eserler göze çarpıyordu. Kumpanya, 27 aktör, 18 aktiristen başka dekor, Aksesuvarla uğraşan ecnebi mütehassisler, alafranga ve alaturka müzik trupları ile

makinistlerden mürekkep kalabalık bir yardımcı grupunu ihtiva ediyordu. Kışın Gedik Paşadaki ahşap tiyatro binasında, yazın sayfiye yerlerinde ve bazan turneye çıkarak (bilâdi selâse) de mütemadiyen oyun veriyorlardı. Bunlar yalnız tiyatro değil, operet te oynuyorlardı. Çuhacıyan isimindeki bes-tekârın yaptığı operetler halk arasında büyük rağbetler görüyordu. 93 Harbin-den sonra her şeyden kuşkulananmaya başlayan saray, tırnağını, bu müesse- nin yakasına takmağı da ihmal etme- di. Sebabi anlaşılmayan bir yangın Gedik paşa tyatrosunu bir gecenin içinde bir kül yığını haline getirdi. Güllü Agop (tahdişi ezhanı mucip eserler) oynadığı için bir çok defalar zabtiye kapısına götürüldü, Kumpan- yası dağıldı. Nihayet zavallı Güllü Agop ihtiyaç ve zaruret içinde öldü. Güllü Agobun yetiştirdiği sanatkârlar- dan muhtelif gruplar vakit vakit kü- çük teşekküller halinde yer yer mev- cudiyet göstermeğe çalıştılar. Fakat bunların arasında tutunabilenler çok az bulundu anlar da çok geçmeden dağılıp gittiler. Tü k sahnesi orta oyuncular ile tulûatçılara kalmıştı. Bu arada Manakyanın tiyatrosu parlam- ağı başladı. O da Güllü Agobun tuttu- ğu yoldan yürümeğe çalışıyordu. Ek- seriya sansörün kırpa kırpa kuşa ben- zettiği garp eserlerinin tercümesini oynayordu. San'attaki muvaffakiyet- lerine rağmen lehçedeki bozukluk büyük bir nakise teşkil ediyor ve bu çetrefil ermeni şivesi adeta kulakları tırmalıyordu. O kadar ki gerek sanata olan inhimakinden gerek kumpanya- daki kızlardan birine vurulup sahneye

bağlananlardan olsun bunların arası- na karışa Türk gençleri bile bu tesire kapılmaktan kendilerini kurtaramıyor- lar ve sahnede tıpkı bir ermeni gibi konuşuyorlardı. Hattâ mahalle arala- rında tiyatro taklidi yapan mektep çocuklarının bile aynı konuşmayı tak- lit ettikleri görülüyordu.

Meşrutiyet inkilâbına kadar bu böyle devametti. Meşrutiyetin ilânından sonra Namık Kemalin (Vatan-Silistire) sini temsile başlı yan amatör grup- lar bazan mevzii ve devamsız teşek- küller halinde kendini göstermeğe başladı. Bazan en uzak vilâyetlere kadar turneye çıkanlar oldu, fakat hiç birisi paydar olamadı. Nihayet 914 de hükûmetin yardımı ve şehre- mini doktor Cemil Paşanın himmetiyle (Darülbedayi) ismi altında ilk resmî teşekkül kuruldu. Fransadan (Odeon) tiyatrosunun meşhur müdürü (Antuan) getirtildi. Tuluat kumpanyalarındaki perdedi çarıklarından Darülfünun me- zunlarına kadar her cins heveskârlar- dan bir çok müracaat vaki oldu. İlk devrede bir imtihan açıldı, ve mür- caat edenlerden çok mahut bir mik- tar seçilerek Darülbedaya alındı. İşte o zaman, darülbedayinin sekreterliğini yapmakta olan Ertuğrul Muhsinle Behzat, Galip, Raşit Rıza, Otello Kâmil ilk kabul edilen talebe meyanında idiler.

Bunlar arasında hukuk mezunu, Tıbbiye talebesi olup ta ozaman ka- bul edilen fakat sonraları her neden- se yine eski mesleklerine rucu eden bazı şahsiyetler olduğu gibi tıbbiyeyi bitirdikten sonra yine sahneye avdet edenler de vardır. Şehzade başındaki

Letafet Apartmanında tesis edilen darülbedayi devletin ilk resmî ve esaslı tiyatro müessesesi olmuştu Filozof Rıza Tevfik, Hamdullah Suphi, Mabeyinci Sadık ve saire gibi kıymetli yerle ve ecnebi Muallimlerin nezareti altında tiyatro tarihi, edebiyat tarihi, Hikmeti bedayi trajedi, dram, Komedi, Adabı muaşeret, Dans, işmizaz dersleri ve rilmeğe, parlak bir küşat resminden sonra harıl harıl temsil hazırlıklarına başlanmıştı. İlk temsil olarak Almancadan tercüme edilen (eski Haydel berk) piyesi temsil edilecekti. Fakat bütün gayretlerine ve metodlu çalışmalarına rağmen darülbedayi talim heyeti yine ciddî bir zorlukla karşılaşmıştı. Kadın meselesi, tiyatro, bir milletin kültürünün muhassalası demektir. Orada edebiyatının en yüksek seviyesi temsil edilecek, dilinin en temiz, en pürüzsüz şivesi şakiyacaktı. Sahnede konuşacak Türk genci bulunmuştu. Fakat ya kadın? Müracaatlar yine hep Ermeni hızlarından ibaret kalmıştı. Naçar kalan şehremaneti nihayet sulukuleden, ayvansaraydan çingene kızları toplayıp terbiye etmeğe kadar düşündü. Fakat bunun tahakkukuna imkân hâsıl olmadan 914 harbi patladı. Antuan gitti. Muavin Reşat Rıdvan öldü. Heyet dağıldı. Kala kala Ertuğrulla bir kaç arkadaşı kaldı. Aralarına kadın sanatkârlardan Elize Binemciyanı aldılar. Bin zorluklar, bin mahrumiyetler içinde çalışmalarına davamettiler. Aç kaldılar, himayesiz kaldılar. Meskensiz, mevasız kaldılar. Yılmadılar, usanmadılar. Dayandılar ve yine çalıştılar. Mütarekenin meş'um ve karanlık günlerinde darülbedayiın

yıldızı büsbütün şöner gibi oldu Muhsin kalktı Almanya'ya gitti. Bir müddet Sinema ile meşğul oldu. Ötekiler köşede bucakta sürünürken sanat aşkının verdiği incizabla her çareye başvurarak ocağı söndürmemeye çalıştılar.

Hangisinin zekâsı ve seviyesi en yüksek payelere yükselen kimselerden aşağı idi? Hangisi istese idi bugün bir dairenin şefi, yüksek bir memuriyetin sahibi olamazdı. İstemediler. Belki bunu düşünmediler bile. Olar her şeye ve bütün engellere rağmen sanatkâr kalmak ve o yolda yürümek istiyorlardı Henüz taassubun ceberutu devrilmeden, kara kuvvetin tırnakları sökülmeden yüksek bir ailenin, yüksek tahsil görmüş yüksek seviyeli bir kız ortaya atıldı:

— Korkmıyorum... dedi. Ben de sanatkâr olacağım. Sahneye çıkacağım... dedi. Etraftan yükselen gayza, savru lan küfürlere, homurdanan tehditlere kulak asmadı. En yüksek izdivaç tekliflerine başını çevirip bakmadı. Ateşe atılan bir kahraman gibi ortaya çıktı. Ve Türk sahnesinin Bediası oldu.

Orada sanatı gibi aşkını ve hayatını paylaşacak birini, Muvahhidı buldu, Evlendiler. Bal aylarını, çiçekli salonlarda, eğlenceli seyahatlarda değil, boya kokan tozlu kolislerde geçirdiler.

Aşklarının ihtirasını sahnedeki hamleleriyle tatmin ediyorlardı. Bir zaman geldi ki onlara küfreden ağızlar takdir avazleriyle doldu, Yüzlerine gösterilen yumruklar çözülerek avuçları bir birine vurdu.

Artık harbin musibetlerini üstünden sıyrıp memlekette verimli bir çalışmaya koyulan milli hükümet bu

kahramanları kanadı altına aldı Muhsin yine başa geçti. Yine tertemiz ve yüksek bir ailenin kızı evvelâ sahneye sonra Muhsine intisap etti. Hem bunun intisabı isyan ederek, evinden kaçarak değil. Sahnenin kıymet ve meziyetini takdir eden yüksek ailenin arzusu ve tasvibi ile oldu. Evlendiler. Ve bu suretle Türk Sahnesinin hakikî yıldızı ikileşti. Artık geçilmez zannedilen dağ aşılmaz ve muvaffakiyetin bayrağı, bir daha düşmemek üzere muvaffakiyetin zirvesine dikilmişti. Şimdi çalışmak, yetişmek, yetiştirmek lâzımdı. Kuvvetli bir san'atkâr olduğu kadar emsalsiz bir teşkilâtçı olduğu nu da isbat eden Muhsin sıkı bir disiplin, devamlı bir çalışma ile tezgâhını kurdu. Müracaat eden yüksek kabiliyetleri aldı. Yükselmek için ağırlık veren safraları attı. Darülbedayii tertemiz muntazam bir mektep haline koydu. Öyle çalışıyor, öyle didiniyorlardı ki . çok defa sıhhatlerini, canlarını bile korumayı unutuyorlardı. Zavallı Muvahhitcik ve biçare küçük Kemal vaktiyle çektikleri sefaletin ve bu ezici sürmenajin kurbanı oldular. Küçük Kemal'in hastalığını evvelâ Antalya'da ben teşhis ettim. O gün ağzından bir az kan gelmişti. Muayene ettim. Ve kendisine bir kaç gün mutlak istirahat tavsiye ettim. Meş'um hastalığın adını birdenbire ifşa etmiş olmaklığıma rağmen hassas ruhu, ince zekâsı onu idrakte zorluk çekmedi. Sarardı, bozuldu ve peki... dedi. Bir kaç gün istirahat edeyim. Fakat daha o gece tiyatroya gittiğim zaman onu (Mürai) deki ağır rolünde gördüm. Temsil bittikten sonra niçin yap-

tın Kemal... dedim hani istirahat edecektin? kabahatlı bir çocuk saffet ve samimiyetiyle boynunu bükerek yüzüme baktı:

— Ne yapayım Doktor dedi. Benim rolümdü bunu bırakmamki, nitkim bırakmadı Taketi kesilinceye, hançeresi kısılmıncaya, narin küçük vücudu yatağın esiri oluncaya kadar bırakmadı.

Antalya'ya ilk gelişlerinde Neyire Neyirin hastalandığını haber verdiler. Otellerine gittim. 39 buçuk ateş'e serilmiş yatıyordu. Bir kaç saat sonra sahnede rolü vardı. O gece (katil) i oynayacaklardı. Ve o, katilin her manasiyle sukut eden hasta ve perişan karısını temsil edecekti Muayeneden sonra:

— Bu halde sahneye çıkamazsınız. dedim.

İmkânı yok muhakkak çıkmalıyım. Yalnız siz, dedi, tiyatroya tedarikli geliniz. Bayılır filân edersem....

Onun sahneye çıkmasına mani olmak hususunda bana yardım etmesi için, karyolanın ayak ucuna dayanmış duran Muhsinin yüzüne baktım.

Gözlerinde, kıt'asını tehlikeli bir hücumla sevk için hâkim nazarlarla bakan bir Kumandan hali gördüm. Ve söyleyecek söz bulamadım. Benim için Neyire Neyirin dediğini yapmaktan başka çare kalmıyordu. Öyle yaptım. O gece tiyatroya, içinde kâfur, Eter, kefenin ampulleri ile rekor şırinkasını ihtiva eden çantamla gittim.

Ve o gece, muhakkak hayatımda seyrettiğim piyeslerin en heyecanlısını seyrettim.

İşte onlar böyle çalıştılar işte onlar

böyle yükseldiler ve işte onun için onların Antalya'ya gelişi, zevkini çok seyrek tatdığımız edebî hâdiselerden biri oldu

Darülbedayiin teşkili sıralarında müessesenin Müdürü bulunan Antvan, kendisinde bir istidat sezdiği bir genci Darülbedayie bağlamak isterken, tiyatro san'atkârlarına karşı halkın o zaman ne güzle baktığını bilen genç itiraz ediyor, ve:

Üstad... diyor, ben iki senelik emek sarfettiğim tıbbiyeyi bırakırda bu müesseseye nasıl bağlanayım. Doktor olmaktan vazgeçip nasıl aktör olayım. Görüyorsunuz ki halk bize hâlâ (oyuncu) diyor. Antuvanın buruşuk yüzü kıpkırmızı kızarıyor. Bolefaritili gözlerini kırıştırarak yazı hanesinin döner sandalyasının üstünde sür'atli bir çark yapıyor, sarkık alt dudagından hiç eksik olmayan sığarasını avuçlayarak görüyor:

— Çocuğum, diyor, burada aktörlere oyuncu diyorsa Fransa'da temayüz etmiş bir aktör, bir kabine azasından ziyade hürmet ve itibar görür. Size düşen vazife Türkiyede san'atı bu mertebeye yükseltmektir. Bir aktörün bir kabine azası kadar itibarını vardır? Fransa'da belki böyledir. Fakat bizde bunu kim yapacak. Bu saadete ermek acaba hangi nesle müyesser olacak?

İsmet İnönünün Antalya'yı ilk teşriflerinde Belediye bahçesinde mükellef bir ziyafet verilmişti. Asil ve Millî kahramanını kalbinde sevinçle kutlayan Antalya onu o gece Belediyesinde ağırlamaya çalıştı. O tarihten iki ay sonra Darülbedayiciler geldiler.

Aynı bahçede aynı sofraya kurulmuş ve ihtiram mevkiinde Türk tiyatrosunun san'at kahramanları yer almışlardır. Antalya o gecede onları o yerde ağırlıyordu. O gece başımdan esen rüzgârın, içimden taşan heyecanın kimse farkına varmadı. Antuvanın dediği olmuştu. Onlar devleri bile yolundan döndürecek manileri aşacak, cehaletle, taassupla, yoksullukla çarpışa çarpışa, didişe didişe san'atlarının ve kendilerinin lââyık oldukları mertebeye ermişlerdi. Onların şerefli talilerine kıpta ediyor, içimde onlara karşı derin bir takdirle karışık sonsuz bir sevginin kaynayıp karıştığını hissediyordum. Bir müddet sonra işittik ki ed büyüğümüz Atatürk bir kaç defa onları sofrasına almış. Her birine ayrı ayrı iltifat ve takdirlerde bulunmuştur. Eğer bu seferki gelişlerinde lââyık oldukları itibarı görmedilerse bunun sebebini başka şeylerde aramak lâzımdır.

Bu sefer bize beş gecede beş temsil verdiler. San'at bakımından söz söylemek haddim olmayacaktır. Sonra sahneye o kadar susamış o kadar özlemiş bulunuyordum ki temsillerin hepsini başından sonuna kadar derin bir vecd ve heyecan içinde seyrettim. Bununla beraber hepsi ayrı ayrı ve hepsi birden kusursuz ve müstesna idiler. Niyire Niyir, Behzat Vasfı Rıza gibi sanatlarının en yüksek şahikasına erişmiş bulunanlar için söz söylemek zaten fazladır. Hele Behzadın manalı hatlarla derinleşen san'atkâr yüzünü bir gümüş tac gibi süsliyen kır saçlarıyla girdiği her role müstesna bir kıymet veren yüksek kabiliyeti önün-

de hayranlığımı ifadeden kendimi alamıyacağım. İçinde bulunduğu kabin şeklini alan seyyal bir mayi gibi girdiği her rolün şahsiyetini temsil eden bir san'at harikası oldu. O Vasfı Rıza orjinal ve yalnız kendine has olan san'atının en yüksek tecellâsını göstermekten bir an hali kalmadı. Bedia, rollerini san'at aşkının sönme bilme-ye ateşile parlatıp canlandırıyor. Neyyire Neyyir olgunlaşan ve kemâli ni bulan bir san'atkârın dört başı mamur muvaffakiyetini ibzal ile muvaffak oluyordu. İçlerinde yeni gördüğüm genç sanatkârlardan çok yüksek istidatlar var. Yüzündeki çizgilerin yakın benzerliğile beraber san'at kudretinin tesir itibarile de sahnemizin (Şarıl Bovayyesi) olmağa namzet Hadi ile Zehirli Kocakta bir az donuk görünmesine rağmen (o kadında) aynadığı avukat rolünde harikül'ade muvaffak olan Suaviyi, sahnede görünmesile beraber yüzlerde bir tebesüm dalgasının belirmesine vesile olan Sevimli Muammeri, çok yüksek bir istidadın büyük şansına namzet görünen Reşidi burada takdirle anmalıyım.

Beş günde bize modern tiyatronun beş muhtelif janrını gösterdiler. Ağlattılar, güldürdüler, düşündürdüler, öğrettiler.

Onlardan Pergünt, Hamlet, Otello gibi daha yüksek eserleri de görmek isterdik. Fakat bu onların değil, bizim daracık sahnemizin ve o yüksek eser icaplarının noksanlığının kusurudur. Bazıları (O kadın) in yanında (Hindistan cevizini) çok hafif buldular. Fakat bunlar bu itirazlarını yaparken namus telekkisinde biri ifrata biri tefrite saplanan bu iki zihniyetin orta-

ya koyduğu ihtilâtın ara yerinde ken-kendine beliren (itidal) mevzuunu düşünüp tasarlamağa vakit bulacak kadar beklemegi bilemediler. San'atkârlar yorgunluklarına rağmen mektep talebesini de nurlarından mahrum bırakmadılar.

Bir matine ile onlara Zehirli kucağı aynadılar. Öyle diyebilirim ki onu seyreden bir talebe, Zührevi hastalıklar hakkında on cilt kitap okusaydı o piyesin maneviyetinde hâsıl ettiği intibahın kuvvetli ve devamlı tesirini husule getiremezdi.

Bize neş'e, his, ve hayatla dolu saatler yaşattıkları için huzurlarını bırakıp buralara kadar gelerek yorumdukları için bize en yüksek san'at eserlerini ibzal ettikleri için bu aziz san'atkârlara müteşekkiriz. Onları şehir hayatının kurulmuş düzeninden ayırmağa razı olarak gönderdikleri için İstanbulun emsalsiz ve değerli Vali ve Belediye Reisine müteşekkiriz.

Memleketin kültürü ile bu kadar yakından alâkadar olarak bu güzide hey'eti bizlere kadar göndermek delâletinde bulunduğu için Partimizin Genel Sekreterine müteşekkiriz. Ve candan dileriz ki bu sihirli ışık ruhlarımızı her zaman ve daha sık aydınlatsın.

HASRET

*Korkarım bakmam solgun rengine
Ardından ağlayup kaldım ben yine,
Koşarken rüzgârlar böyle engine
Bu gönül hicrinle ağlardı gülüm.*

*Yolunda beklerken günler karardı,
Gözlerim her yerde seni arardı,
Böylece hülyalar soldu sarardı,
Bu gönül hicrinle ağlardı gülüm.*

Antalya Halkevinin Millet Mektepleri mezunlarına diploma tevzii münasebetiyle

Komite Başkanı
Ziraat Bankası Müdürü
RIZA SOYSAL

Başta vali olmak üzere halkevimizde toplanan samimî davetliler huzurunda diploma tevzi törenine İstiklâl marşı ile başlanmış ve halkevi başkanının açılış nutku ve halk dersaneleri komitesi başkanının muhtasar izahatı bunu takibetmiş ve talebeden birisi kısa bir cevap oknduktan sonra Vali Haşim İşcan tarafından herbiri tebrik edilmek suretiyle birer birer diplomalar tevzi edilmiş ve davetlilere limonata ikram edilerek törene son verilmiştir. Bu tören esnasında halk dersaneleri komitesi başkanı tarafından söylenen nutku buraya dercediyoruz.

Sayın büyüklerimiz ve sevgili yurtdaşlarım;

Halkevinin dokuz komitesi arasında halkın her sahasındaki bilgi ihtiyaçlarının karşılanması hususunda (Halk dersaneleri ve kurslar) namı altındaki çalışan komitemizde bir vazife almış bulunmaktadı. Fakat kendi mütevazi bütçesile hiç birşey yapamayacağını anlıyan komitemiz mevcut imkânlar ve mevzular üzerinde tetkikat yaparak en faydalı ve kolay bir öğretim tarzını seçmek mecburiyetinde kalmıştır. Halbuki halkımızın ziraat, sanat, motör, makina, medenî ve sıhhi bilgiler gibi o kadar mütenevvi bilgilere ihtiyacı vardır ki her mahallede muhtelif mektepler açmak ve halkımızı bugünün kültürlü cemiyet seviyesine çıkarmak vazifelerimiz meyanında olduğu halde bu mektepleri ve kurs-

ları açmak zorluğundan maada hayat mücadelesine ve maişet derdine dalmış olan yurtdaşların devam ve istifadesini temin eylemekte de büyük güçlükler arzetmiştir. En nihâyet halkevimizin maddî ve manevî vüs'atına müvazi bir mesai tatbikini düşünürken parti ve hükümet reislerimizin geçen teşrinlerde neşr ve tamim ettikleri yüksek direktifleri bize yol gösterdi. (Her şeyden evvel millet mektepleri açmak ve milleti okutmak lâzımdır) emri verildi. Ve bu emir bütün Türk münevverlerini vazifeye çağırmişti.

Komitemiz de bütün varlığıyla bu uğurda bir iş yapmak hevesine düştü. Alâkadar makamlardan yardım dileğinde bulundu.

Maarif müdürlüğü kendi teşkilât ve malzemesiyle azamî yardımı yaparken Belediye Başkanlığı da okuması lâzım gelen halkımızın irşat ve ikaz ve devamlarının temini hususunda himmetlerini ibzaletti. Yüksek vilâyet makamının bu faaliyetlerimize müzahir bulunması her sahada işlerimizi kolaylaştırdı. Bu yüksek yardımlar sayesinde Antalya şehrinin beş mıntakasında beş dersane açıldı. Ve devam ettirilen 150 talebeden yüz kişi Maarif Vekâletinin millet mektepleri talimatnamesine göre ders görerek ve mümeyyizler huzurunda imtihan vererek muvaffak olmuş ve bugün diploma almış istihkak kesbetmiştir. Bu dersanelerde meccanen vazife kabul eden öğretmen

arkadaşların ferağatli çalışmalarını hürmetle yadederek burada isimlerini dercetmeği vazife bilirim.

Öğretmen Ahmet Tüzün	Gazi M. Kemal okulu
Ali Manavuşak	» » »
Fehim Tolun	İnönü » »
Makbule Kâmuran	» » »
Naciye Sayman	Dumlupınar
Mahmure Akıncı	» » »

Millet mekteplerinde vazife kabul etmiş ve edecek muallim arkadaşları ve diğer münevverlerin kendi dahili nizamlarına göre taltif edilmesi hususuna alâkadar makamlar nezdinde teşebbüste bulunmak üzere parti genel sekreterliğine dilekte bulunmağı evimiz için bir borç bilirim.

Umumî istatistik rakamlarının ifadesine göre şehrimizin 22000 nüfusu vardır. Ve okur yazar nisbeti % 20 yi geçmemektedir. Mektepte okuyan, 60 yaşını geçen ve pek küçük bulunanların sayısı çıkarılırsa kadın ve erkek şehrimizde takriben 10000 kişinin okuyup yazmak öğretilmesi lâzımdır. Halbuki geçen devrede okutulabilen miktar ancak % 1 dir önümüzdeki sene içinde yalnız halkı okutmak bahsında ne kadar geniş bir programla çalışmak lâzım geldiği meydandadır.

Talebeden birinin ağzından halkın minnet ve şükranını hep beraber dinledik. Biz bu şükran ifadelerini bize yardım eden makamlara tekrar ediyoruz.

Okutma faaliyeti genişledikçe derin bir ferağattan ibaret olan öğretmenlik vazifesinin bütün münevverler tarafından paylaşılması icab ediyor. Günümüzde komitemiz mesai programını tanzim ederek tekrar büyüklerimizin huzuruna çıkacak ve ihtiyaçlarımızı ve dileklerimizi arzedecektir.

Gördüğümüz yardım ve müzaheret nisbetinde ve bütün çalışmak heves ve gayretimizle gösterilen alakaya lâyık bir şekilde vazifemizi başaracağımıza emin bulunuyoruz. Bu ifadeyle komitemizin bütün azalarının ferağat hislerine tercümen olduğumu zannediyorum. Okuyup yazmakta muvaffak olan yurddaşlarımızı tebrik eder ve hepinizi saygı ile selâmlarım.

Yunuslu ile mükerrer

Bu belgeğinden kapatılmıştır

KÖYLÜLERİMİZE

HALKEVİ KÖY HEKİMİ

KÖYLÜ KARDAŞ:

Antalyadaki Halkeviniz senelerden beri bu Dergiyi çıkartıyor. Bunun içinde Maniler, Masallar gibi senin anlayacağın şeyler bulunuyorsa da bu Dergide daha ziyade çok okumuş İnsanların işine yarayacak yazılar bulunuyordu. Fakat maden ki sen de okuyorsun. Bu Dergide senin aradığın, en çok işine yarayacak yazılar neden bulunmasın? işte bunu Göz önüne getiren Partiniz bu Dergide sizin için bir köylü köşesi ayırmağa karar verdi. bu köşede sen her aradığını bulacaksın. İlk önce bu köşe senin sağlığıyla ilgilenecektir. Seni salgın hastalıklardan korumak için sana faydalı öğütler verecektir. Bunu okudukca sen Sıtmadan Kara Hummadan, Beyin Hummasından Veremden, Lekeli hummadan, Dizantiden, Kuş P. lazından, Gripten, Puntadan, Kara Kabarcıktan, Firengi Bel Soğukluğundan, Kazıklı Hummadan, Korunmasını öğreneceksin. Ufak tefek Hastalıkları kendi kendine tedâvi etmesini öğrenecek ve böylelikle Mesalâ hafif başlayan bir Gribin, bir soğuk algınlığının Puntaya çevirmemesi için yapılacak şeyleri bileceksin. Sonra bazı hastalıklar vardır ki önce bayağı bir karın ağrısı gibi başlar. O ise öldürücü bir hastalığın ilk alâmetidir. bunu vaktinde sezer ve hastahaneye getirirsen bir ameliyetle canı kurtulur. Hangi hastalıklarda ne zaman hekime ve hastahaneye koşmak

lâzımdır. Bu dergide sen bunu da öğreneceksin. Sonra senin Ziraatle, vergilerle, Sayımla ilgili olan işlerin vardır. Bazan bunlar için yeni kanunlar, Nizamlar çıkar. Belki bunların arasından anlayamadığın, özünü kolayca kavrayamadığın şeyler bulunur. Bu köşede onları da bulup öğreneceksin. Belki bizim yazdıklarımız arasında da anlayamadığın yahut bizim yazmağa unuttuğumuz şeyler bulunabilir. O zaman sen adını, Soy adını, Köyünü, Mahalleni bildiren bir mektupla bizden so.acaksın. Ondan sonra çıkacak dergide senin adına yazılmış açık bir mektupla bütün sorduklarının cevabını alacaksın. Demek ki senin sağlığına, Ziraat işlerine, Banka işlerine, Vergi işlerine ilgi gösteren bu dergi senin için çok kıymetli bir akıl hocası olacak. Onu okuduktan sonra bir tarafa atıverme. Çünkü her okunan akılda kalmaz. Bazan unutulur. Onun için dergiyi muska gibi sakla. Sıraya koy bir tarafta dursun. Bir de meselâ bu Derginin bu sayısında seni ilgilendiren bir yazı gördün. onu bir kâğıda yaz ve dergilerin yanına koy. Her okuduğunu bu kâğıda işaret edersen bir gün meselâ Beyin hummasından nasıl korunulurdu diye okuduğunu tekrarlamak isteyince o Kâğıda bakarsın. Beyin hummasından korunma, Derginin falan sayısında yazılı imiş der, O sayıyı kolayca bulur istediğin şeyi hemen okur anlarsın.

Köylü Kardeş bu saydıklarımı sa-